

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ISSN 2524-0609

Серія

ПЕДАГОГІКА

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Збірник наукових праць

Випуск 1(48)

Ужгород – 2021

Науковий вісник Ужгородського університету.

Серія: «Педагогіка. Соціальна робота».

Випуск 1 (48) ' 2021

– науково-практичний журнал у галузі педагогіки, в якому висвітлюються актуальні питання методології та історії педагогіки, теорії і практики навчання, теорії і практики виховання, теорії і методики професійної освіти, соціальної педагогіки, соціальної роботи, сучасних педагогічних технологій та інших галузей педагогічної науки.

Редакційна колегія

Головний редактор: Кузьма Ірина – кандидат педагогічних наук, Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Заступник головного редактора: Козубовська Ірина – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Відповідальна за випуск: Бартош Олена – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Члени редколегії:

Воротникова Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка (Україна)

Голоніч Ян – доктор філософії у галузі соціальної роботи, Університет Коменського в Братіславі (Словацька Республіка)

Данко Дана – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Канюк Олександра – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Микитенко Наталія – доктор педагогічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)

Олексюк Наталія – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Орсова Рената – доктор філософії у галузі педагогіки, Кошицький університет імені Павла Йозефа Шафарика (Словацька Республіка)

Попович Анна – кандидат соціологічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Розлуцька Галина – доктор педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Сміла Йоанна – доктор філософії у галузі педагогіки, доцент, Університет імені Яна Кочановського в м.Кельце (Польща)

Сокол Мар'яна – доктор педагогічних наук, доцент, Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.Горбачевського (Україна)

Станчак Ярослав – доктор філософії у галузі соціальної роботи, доцент, Університет Коменського в Братіславі (Словацька Республіка)

Станчіене Далія Марія – доктор гуманітарних наук, професор, Клайпедський університет (Литва)

Ткаченко Павло – кандидат педагогічних наук, доцент, Житомирський національний агроєкологічний університет (Україна)

Товканець Ганна – доктор педагогічних наук, професор, Мукачівський державний університет (Україна)

Товканець Оксана – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Шандор Федір – доктор філософських наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Шемпрух Йоланта – доктор педагогічних наук, професор, Університет імені Яна Кочановського в м.Кельце (Польща)

Шищенко Інна – кандидат педагогічних наук, доцент, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (Україна)

Рецензенти:

Леврінц Маріанна – доктор педагогічних наук, доцент

Мешко Галина – доктор педагогічних наук, професор

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 р.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції Серія 3м №32 від 31 травня 2006 р.

Засновник і видавець:

Ужгородський національний університет, Україна, 88000, м.Ужгород, пл.Народна, 3. Видавництво: вул. Капітульна, 18; e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Адреса редакції:

88017, м.Ужгород, вул.Університетська, 14, факультет суспільних наук, кім.218 e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua

Сайт: <http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua>

Збірник наукових праць видається з березня 1998 р., виходить двічі на рік.

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р. (додаток 4) збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки; 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта; 231 – Соціальна робота).

Збірник представлено у наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Google Scholar (США); Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (Україна); INDEX Copernicus – ICV 2019: 90.83 (Польща)

Рекомендовано до друку Вченою Радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 5 від 27 травня 2021 року

УДК 371; 378; 364

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2021. Випуск 1 (48). 484 с.

© Ужгородський національний університет, 2021

УДК 378.016:37] [159.923.2:316.77
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.267-271

Мешко Галина Михайлівна

доктор педагогічних наук, професор
кафедра педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна
hal-meshko@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-3168-3954>

Мешко Олександр Іванович

кандидат психологічних наук, доцент
кафедра психології
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна
meshko_o@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4463-7073>

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS СТУДЕНТІВ НЕПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА»

Анотація. Мета статті полягає у виявленні шляхів формування soft skills майбутніх фахівців у закладі вищої освіти, у з'ясуванні ролі авторського курсу «Педагогіка» для студентів непедагогічних спеціальностей в означеному аспекті. Методи дослідження: теоретичні – аналіз наукових джерел, психологічної і педагогічної літератури та навчально-методичної літератури, порівняння, систематизація, узагальнення, моделювання; емпіричні – спостереження, аналіз освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів непедагогічних спеціальностей, узагальнення педагогічного досвіду. У статті проаналізовано стан розробленості означеної проблеми у психолого-педагогічній науці і практиці діяльності закладів вищої освіти. З'ясовано сутність поняття «soft skills» майбутніх фахівців, види «м'яких навичок», шляхи їх формування у закладі вищої освіти. Представлено розроблену авторську програму курсу «Педагогіка» для підготовки студентів непедагогічних спеціальностей, зокрема, 242 Туризм 101 Екологія 103 Науки про Землю, 106 Географія, які навчаються на географічному факультеті Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Програма спрямована на: формування навичок продуктивної міжособистісної взаємодії та конструктивного вирішення конфліктів; розвиток емоційного інтелекту; засвоєння моделей успішної діяльності; формування творчого і критичного мислення; оволодіння технологією особистісно-професійного самовиховання і саморозвитку; підвищення рівня професійної стресостійкості; сприяння в гармонізації особистості майбутнього фахівця. Схарактеризовано методи і форми роботи на практичних заняттях з курсу «Педагогіка», що сприяють формуванню soft skills студентів непедагогічних спеціальностей. Визначено перспективи подальших наукових розвідок, що полягають в обґрунтуванні та розробленні системи формування «м'яких навичок» майбутніх фахівців засобами формальної і неформальної освіти у соціокультурному середовищі закладу вищої освіти з використанням цифрових технологій.

Ключові слова: формування soft skills; студенти; непедагогічні спеціальності; шляхи формування soft skills; заклад вищої освіти; курс «Педагогіка»; психолого-педагогічний тренінг.

Вступ. Важливим складником професійного профілю та іміджу сучасного фахівця, крім професійних навичок, є soft skills, тобто «м'які навички». Зараз інтерес до soft skills і потреба в них стали ще більшими. Останнім часом ці навички все частіше роботодавці включають в перелік вимог до кандидата практично на кожну вакансію. Сьогодні цінним є не той працівник, який колись багато чого вивчив, а той, котрий здатен до саморозвитку, вміє працювати в команді, знаходити нестандартні рішення, долати професійні труднощі, не втрачаючи темпів розвитку, володіє «м'якими» (гнучкими) навичками. «М'які» навички (soft skills) допомагають особистості успішно взаємодіяти з іншими. Soft skills дають змогу людині бути успішною незалежно від специфіки професійної діяльності чи сфери, в якій вона працює. Формування soft skills є об'єктивною вимогою сучасного ринку праці і важливим завданням щодо формування конкурентоспроможного фахівця. Це питання є надзвичайно актуальним на етапі професійної підготовки фахівця у закладі вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. «М'які» навички (англ. soft skills) – комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну професійну діяльність, високу її продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою.

Варто зауважити, що в науковій літературі немає однозначного трактування сутності «soft skills» та переліку цих навичок. Soft skills визначають як поняття, що належить до емоційного інтелекту людини, свого роду це перелік особистих характеристик, які так чи інакше пов'язані з ефективною взаємодією з іншими людьми [1]. Дослідники у визначенні «soft skills» акцентують увагу на здатності людини до міжособистісної взаємодії та її особистісних характеристиках, соціальних навичках, комунікативних здібностях, особистих звичках, дружельності й оптимізмі [2]. З іншого боку, поняття «soft skills» трактують як риси характеру, що поліпшують здатність людини успішно взаємодіяти з оточенням, працездатність і перспективи її кар'єрного росту [3]. Заслуговує на увагу підхід, згідно з яким soft skills – це особисті якості, особливості, таланти чи ступінь захоплення професійною діяльністю, які відрізняють певного фахівця від інших з подібними вміннями і компетентністю [4].

Soft skills – це збірний термін, який враховує безліч варіантів поведінки, що допомагають людям у професійній діяльності, зокрема командній, а також сприяють в успішній соціалізації. Він охоплює низку універсальних або некогнітивних компетенцій [1; 5]. Сталого переліку, як і класифікації «soft skills», не існує, оскільки для різних видів діяльності пріор-

ритетними є різні види навичок [6, с. 240]. До групи «м'яких» навичок належать індивідуальні, комунікативні й управлінські навички [1].

До переліку soft skills належать вміння ефективно здійснювати міжособистісне спілкування, працювати в команді, критично мислити, вести переговори, оцінювати та приймати рішення, розв'язувати складні проблеми [5; 7]. Узагальнений перелік soft skills представлено таким чином: комунікативні навички; навички роботи в команді; управління часом (навички тайм-менеджменту); гнучкість, адаптивність та здатність змінюватися; лідерські якості; особистісні якості (навички, пов'язані з міжособистісними взаєминами – здатність планувати й керувати своєю кар'єрою, креативне і критичне мислення, емоційний інтелект, етичність, чесність, терпіння, наполегливість, впевненість в собі, повага до інших, стресостійкість) [8]. Цей перелік можна доповнити такими якостями: навички самоорганізації діяльності, вміння працювати з інформацією, пунктуальність, здатність бути дипломатичним, здатність вирішувати складні професійні завдання, дружлюбність, позитивність, ситуаційна обізнаність, відповідальність, резильєнтність.

Учені Ю. Дроздова й О. Дубініна вважають основними методами розвитку soft skills: самонавчання – самостійне вивчення інформації про моделі успішної поведінки; пошук зворотного про успішність своєї поведінки в аспекті розвитку конкретного досвіду; навчання на досвіді інших, робота з наставником; фонові тренінги – вправи, які розвивають певні компетенції; кейс-методи; поєднання навчання та професійної діяльності (дуальна освіта) [9, с. 33]. Ресурсом формування «м'яких» навичок у здобувачів закладів вищої освіти є неформальна педагогіка. Неформальна (невидима) педагогіка реалізується завдяки впливу соціокультурного освітнього середовища на особистість студента. [10, с. 65]

Мета статті полягає у виявленні шляхів формування soft skills майбутніх фахівців у закладі вищої освіти, у з'ясуванні ролі авторського курсу «Педагогіка» для студентів непедагогічних спеціальностей в означеному аспекті.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз наукових джерел, психологічної і педагогічної літератури та навчально-методичної літератури, порівняння, систематизація, узагальнення, моделювання; емпіричні – спостереження, аналіз освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів непедагогічних спеціальностей, узагальнення педагогічного досвіду.

Виклад основного матеріалу. На формування soft skills студентів орієнтовані: навчальна діяльність, самостійна робота студентів, індивідуально-консультативна робота, виробнича практика, тренінгова практика, участь у діяльності Центру педагогічного консалтингу, залучення студентів до волонтерської діяльності та різноманітних акцій і проєктів. Варто зауважити, що справжньою школою для формування soft skills є робота на громадських засадах, участь у студентському самоврядуванні, громадських об'єднаннях, наукових товариствах, яка вчить роботі в команді, управлінню проєктами, самоорганізації діяльності, розвиває комунікативну компетентність, креативність та здатність до «ре-інжинірингу», тобто готовності робити звичні речі в новий спосіб.

На формування soft skills бакалаврів непедагогічних спеціальностей, зокрема, 242 Туризм 101 Екологія 103 Науки про Землю, 106 Географія, які навчаються на географічному факультеті, орієнтована навчальна дисципліна «Педагогіка» [11]. Курс «Педагогіка» розрахований на 90 годин та передбачає 16

годин лекцій і 14 годин практичних занять. Авторська програма курсу «Педагогіка» охоплює два змістові модулі: змістовий модуль 1 «Основи загальної педагогіки» та змістовий модуль 2 «Основи педагогіки професійної діяльності».

Кожен зі змістових модулів передбачає вивчення відповідних тем. Так, перший змістовий модуль охоплює теми «Педагогіка як людинознавча наука», «Людина як предмет виховання», «Виховання – чинник соціалізації особистості», «Методи і прийоми виховного впливу на особистість», «Колектив як чинник соціалізації особистості. Педагогіка управлінської діяльності», «Педагогіка середовища. Сім'я як соціально-педагогічне середовище». До другого змістового модуля ввійшли теми «Психолого-педагогічні основи професійного становлення особистості», «Ділове спілкування і професійна діяльність. Діловий етикет», «Професійне самовиховання і саморозвиток. Шляхи і методи гармонізації та удосконалення особистості фахівця».

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» є формування таких компетентностей здобувачів вищої освіти: здатність до наукового аналізу педагогічних явищ і ситуацій; здатність фахово аналізувати інформацію із загальної педагогіки і педагогіки професійної діяльності; здатність організувати ефективну професійну взаємодію; здатність працювати в команді; здатність налагоджувати соціальну взаємодію, попереджувати та розв'язувати конфлікти у професійній діяльності; здатність до визначення змісту, найбільш ефективних методів, прийомів, форм і засобів впливу на підлеглих, колег по роботі; здатність здійснювати самоаналіз професійної діяльності, здатність до професійної рефлексії; здатність до оволодіння сучасними технологіями професійного самовиховання і саморозвитку; здатність до особистісно-професійного зростання, досягнення «акме» у професійній діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» передбачає забезпечення досягнення здобувачами освіти таких результатів навчання: знання особливостей, механізмів та чинників формування особистості; знання основ виховання, самовиховання і перевиховання особистості, закономірностей і принципів виховного впливу на особистість і колектив; знання сучасних методів і прийомів виховання, механізмів виховного впливу на особистість і колектив; знання особливостей діяльності і спілкування в трудовому колективі, педагогічних основ роботи з колективом, шляхів і засобів оптимізації ділового спілкування; уміння застосовувати знання, професійні вміння і навички під час вирішення практичних завдань у трудовому колективі, у роботі з персоналом і соціальними групами, налагодженні ділових і особистісних стосунків, здійсненні навчання і виховання персоналу; уміння розрізняти вікові та індивідуальні особливості особистості і враховувати їх у професійній діяльності; уміння здійснювати оптимальний вибір методу виховання, уміння використовувати продуктивні технології виховного впливу на особистість і колектив; уміння налагоджувати соціальну взаємодію, попереджати та розв'язувати конфлікти у соціальній і професійній взаємодії; уміння регулювати спілкування в системі міжособистісних взаємин в трудовому колективі, володіння способами і прийомами оптимізації професійного спілкування; володіння методами і прийомами професійного самовиховання і саморозвитку.

Формуванню soft skills студентів сприяє виконання таких завдань: 1) Ви керівник підрозділу. Якими мотиваційними засобами можете скориста-

тися для стимулювання ефективної праці підлеглих? 2) Відштовхуючись від позиції «Коли б я був керівником установи», сформулюйте свої пропозиції й алгоритм дій щодо зміцнення трудового колективу. 3) Складіть пам'ятку для ділової людини: «10 правил телефонної розмови». 4) Змодельуйте план підготовки і проведення ділової наради за методом «мозкового штурму». 5) Складіть пам'ятку: «Як спілкуватися, щоб досягти запланованого результату і отримати насолоду, задоволення» або «Що робити людині, щоб конфлікт не отруював професійну діяльність». 6) Складіть програму удосконалення своїх комунікативних умінь і визначте шляхи формування свого стилю спілкування. 7) Складіть пам'ятку (на вибір студента): «Як уберегтись від стресу»; «Як боротися з «ерозією душі»». 8) Подивіться на себе очима оточуючих (друзів, викладачів, однокурсників, учнів і т.п.). Складіть цей «фоторобот». Порівняйте «автопортрет» майбутнього фахівця із «думкою-портретом» оточуючих. Яка роль рефлексії у професійному самовихованні? Відповідь обґрунтуйте. 9) Заповніть таблицю, в яку занесіть свої професійно значущі риси і якості: Я – реальний студент, майбутній фахівець; Я – ідеальний фахівець. За бажанням можете виконати психомалюнок на тему: «Я – реальний, Я – ідеальний фахівець». Визначте основні напрями загального і професійного самовиховання, враховуючи власні психологічні особливості і можливості. 10) Підготуйте есе на одну із запропонованих тем: «Методика особистої чарівності у діловому спілкуванні»; «Технологія побудови іміджу ділової людини»; «Харизми й імідж ділової людини» та ін.

Студенти виконують творчі роботи, тематика яких різноманітна: «Грамматика» ділового спілкування. Формування стресостійкості фахівця. Ортобіотика і професійна діяльність. Технологія успіху в професійній діяльності. Етика спілкування як прояв культури почуттів. Імідж працівника сфери екологічної служби. Професіограма особистості працівника сфери туризму. Технологія запобігання конфліктам у професійній діяльності. Професійна стресостійкість і резильєнтність: дві грані однієї проблеми та ін.

На формування soft skills студентів орієнтоване і використання елементів психолого-педагогічного тренінгу на практичних заняттях з педагогіки (виконання психомалюнків, психологічні ігри і вправи,

розігрування рольових ситуацій, методи невербальної взаємодії, вправи-релаксації, використання притч та інші). Важливе значення має і залучення студентів до участі у тренінгах особистісно-професійного зростання, антистрес-тренінгах, тренінгах антивігорання, які проводяться у Центрі педагогічного консалтингу [12], що функціонує при кафедрі педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Діяльність тренінгової групи спрямується на: пізнання сильних і слабких сторін студентів; формування навичок продуктивного спілкування і конструктивного вирішення конфліктів; розвиток готовності до самозмін і саморозвитку; формування вмінь знаходити власні ресурси у складних ситуаціях професійної взаємодії, швидко адаптуватися до нових швидко змінюваних умов життя і професійної діяльності; формування індивідуального стилю спілкування, опанування методами і прийомами саморегуляції емоційного стану.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, soft skills однаковою мірою потрібні як для повсякденного життя, так і для роботи. «М'які» навички необхідні для продуктивної професійної діяльності і кар'єрного зростання. Уміння розв'язувати складні професійні проблеми, протистояти життєвим негараздам і професійним стресам, ефективно працювати в команді, приймати зважені рішення, критично і творчо мислити, бути гнучким й адаптивним – такі навички потрібні фахівцю, незалежно від сфери професійної діяльності.

Немаловажну роль у розвитку soft skills майбутніх фахівців непедагогічних спеціальностей відіграє розроблений авторський курс «Педагогіка», що сприяє формуванню навичок міжособистісної взаємодії, розвитку емоційного інтелекту, засвоєнню моделей успішної діяльності, формуванню творчого і критичного мислення, оволодінню технологією особистісно-професійного самовдосконалення і саморозвитку, гармонізації їх особистості.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в обґрунтуванні та розробленні системи формування «м'яких» навичок майбутніх фахівців засобами формальної і неформальної освіти у соціокультурному середовищі закладу вищої освіти з використанням цифрових технологій.

Список використаної літератури

1. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 162–167.
2. Rana K. Persuasion, trust, and personal credibility. *Diplo*. URL: <https://www.diplomacy.edu/resources/general/persuasion-trust-and-personal-credibility> (дата звернення 10.04.2021)
3. Paajanen G. The EI Measures the Personality Characteristics behind Productive Job Behaviour. *Employment Inventory Reports, Technology Based Solutions*. Personnel Decisions, Inc. New Jersey, 1992. 95 p.
4. Robles M. Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*. 2012. № 75 (4). P. 453–465.
5. Ясна І. Soft skills: універсальні навички європейського рівня. URL: <https://studway.com.ua/soft-skills> (дата звернення 10.04.2021)
6. Длугунович Н.А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців. *Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки*. 2014. № 6. С. 239–242.
7. Europe needs better jobs for better-matched skills – Cedefop survey. URL: <https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/press-and-media/press-releases/europe-needs-better-jobs-better-matched-skills-edefop> (дата звернення 10.04.2021)
8. Захарчук М. Soft skills: 7 важливих навичок для любой професії. URL: <https://thepoint.rabota.ua/soft-skills-7-vaznyh-navykov-dlya-lyuboy-professyy/> (дата звернення 10.04.2021)
9. Дроздова Ю.В., Дубініна О.В. Концептуальні підходи до визначення «soft skills» у сучасних освітніх і професійних моделях. *«Soft skills – невід'ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті»*: збірник тез доповідей міжвузівського науково-методичного семінару (Київ, 21 лютого 2020 р.). К.: КНТЕУ, 2020. С. 31–34.
10. Мачуліна І.І., Сорокіна Л.М., Ковальова Д.В. Неформальна педагогіка як ресурс формування «м'яких» навичок у здобувачів ЗВО. *Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning: proceedings International scientific and practical conference* (Wloclawek, Republic of Poland, 2021, February 26–27). Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. P. 64–67.
11. Мешко Г.М. Педагогіка: програма навчального курсу для підготовки бакалаврів спеціальностей 242 Туризм, 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 106 Географія. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. 36 с.

12. Центр педагогічного консалтингу. Факультет педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. URL: <http://fpp.tnpu.edu.ua/pidrozdili/centr-pedagogichnoho-konsaltingu> (дата звернення 10.04.2021)

References

1. Koval, K.O. (2015). Rozvytok «soft skills» u studentiv – odyn z vazhlyvykh chynnykiv pratsevlashtuvannia [Development of «soft skills» for students is one of important factors of employment]. *Visnyk of Vinnytsia Polytechnical Institute*, 2, 162–167. [in Ukrainian].
2. Rana, K. (2012). Persuasion, trust, and personal credibility. *Diplo*. <https://www.diplomacy.edu/resources/general/persuasion-trust-and-personal-credibility>
3. Paajanen, G. (1992). The EI Measures the Personality Characteristics behind Productive Job Behaviour. Employment Inventory Reports, Technology Based Solutions. Personnel Decisions, Inc. New Jersey.
4. Robles, M. (2012). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*, 75(4), 453–465.
5. Yasna, I. (2015, April 03). Soft skills: universalni navychky yevropeiskoho rivnia [Soft skills: universal skills of the European level]. <https://studway.com.ua/soft-skills> [in Ukrainian].
6. Dlugunovych, N.A. (2014). Soft skills yak neobkhdna skladova pidhotovky IT-fakhivtsiv [Soft skills training as a necessary component of it professionals]. *Herald of Khmelnytskyi national university. Technical sciences*, 6, 239–242. [in Ukrainian].
7. Europe needs better jobs for better-matched skills – Cedefop survey. (5 October 2015). *The European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop)*. <https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/press-and-media/press-releases/europe-needs-better-jobs-better-matched-skills-edefop>
8. Zaharchuk, M. (2017, Oct. 27). Soft skills: 7 vazhnykh navykov dlya lyboj professii [Soft skills: 7 essential skills for any profession]. <https://thepoint.rabota.ua/soft-skills-7-vazhnykh-navykov-dlya-lyboj-professyy/> [in Russian].
9. Drozdova, Yu.V., & Dubinina, O.V. (2020). Kontseptualni pidkhody do vyznachennia «soft skills» u suchasnykh osvityakh i profesiynykh modeliakh. In *Soft skills – an inadequate aspect of the formulation of competitive industrial students in the XXI century: Proceedings of the interuniversity scientific-methodical seminar* (pp. 31–34). Kyiv National University of Trade and Economics. [in Ukrainian].
10. Machulina, I.I., Sorokina, L.M., & Kovalova, D.V. (2021). Neformalna pedahohika yak resurs formuvannia «miakykh» navychok u zdobuvachiv ZVO [Informal pedagogy as a resource for the formation of «soft» navigators in the applicants ZVO]. In *Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning: proceedings International scientific and practical conference in Wloclawek, Republic of Poland* (pp. 64–67). «Baltija Publishing. [in Ukrainian].
11. Meshko, H.M. (2018). *Pedahohika: prohrama navchalnoho kursu dlia pidhotovky bakalavriv spetsialnostei 242 Turyzm, 101 Ekolohiia, 103 Nauky pro Zemliu, 106 Heohrafiia* [Pedagogy: The program curriculum for Bachelor specialties Tourism 242 101 Ecology 103 Earth Sciences, Geography 106]. Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University [in Ukrainian].
12. Tsentр pedahohichnoho konsal'tynhu. Fakultet pedahohiky i psykhohohy Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Hnatiuka (Center of Pedagogical Consulting. Faculty of Pedagogy and Psychology, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University). <http://fpp.tnpu.edu.ua/pidrozdili/centr-pedagogichnoho-konsaltingu> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 11.04.2021 р.
Стаття прийнята до друку 16.04.2021 р.

Meshko Halyna

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Department of Pedagogy and Education Management
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

Meshko Oleksandr

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor
Department of Psychology
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

SOFT SKILLS FORMATION OF THE NON-PEDAGOGICAL SPECIALTIES STUDENTS IN THE PROCESS OF STUDYING THE COURSE «PEDAGOGY»

Abstract. The purpose of the article is to identify ways to form soft skills of future professionals in higher education, to clarify the role of the author's course «Pedagogy» for students of non-pedagogical specialties in this aspect. Research methods applied: theoretical – analysis of scientific sources, psychological and pedagogical literature and educational literature, comparison, systematization, generalization, modeling; empirical – observation, analysis of educational and professional training programs for bachelors of non-pedagogical specialties, generalization of pedagogical experience. The article analyses the state of development of this problem in psychological and pedagogical science and practice of higher education institutions. The essence of the concept of «soft skills» of future specialists, types of «soft» skills, ways of their formation in a higher education institution are clarified. The developed author's program of the course «Pedagogy» for preparation of students of non-pedagogical specialties, in particular, 242 Tourism 101 Ecology 103 Earth Sciences, 106 Geography studying at the Faculty of Geography of Ternopil V.Hnatiuk National Pedagogical University is presented. The program is aimed at developing skills of productive interpersonal interaction and constructive conflict resolution; mastering models of successful activity, development of emotional intelligence; formation of creative and critical thinking; mastering the technology of personal and professional self-education and self-development; increasing the level of professional stress resistance; assistance in harmonizing the personality of the future specialist; strengthening resources that will increase resilience to life's hardships and occupational difficulties. Methods and forms of work on practical classes of the course «Pedagogy» that promote the formation of soft skills of students of non-pedagogical specialties are characterized. The importance of using elements of psychological and pedagogical training in practical classes in pedagogy in the formation of soft skills of students (performance of psycho-drawings, psychological games, and exercises, role-playing situations, methods of

nonverbal interaction. Relaxation exercises, use of parables, and others) is shown. The necessity and possibility of involving students in personal and professional growth trainings, anti-stress trainings, anti-burnout trainings, which are held in the Centre of Pedagogical Consulting, are indicated. Prospects for further research are identified, which are to substantiate and develop a system of formation of «soft skills» of future professionals by means of formal and non-formal education in the socio-cultural environment of higher education institutions using digital technologies.

Key words: formation of soft skills; students; non-pedagogical specialties; ways of forming soft skills; institution of higher education; course «Pedagogy»; psychological and pedagogical training.

ЗМІСТ

Атрошенко Тетяна. НАУКОВІ ПРОЄКЦІЇ ФЕНОМЕНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	15
Балухтіна Олена. НАСТАВНИЦТВО ДЛЯ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ	19
Бартків Оксана, Смалько Оксана. ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	24
Бартош Олена. БІЛІНГВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	29
Бескорса Олена. МООС: ПЛАТФОРМИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	33
Бондар Тамара. ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У США: ФЕДЕРАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО.....	39
Бондарчук Наталія, Чернов Віктор, Тимочко Олександр. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ РОЛЬОВИХ РУХЛИВИХ ІГОР НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	44
Борисенко Карина, Бадер Світлана. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	48
Вакалюк Тетяна, Іванова Світлана, Кільченко Алла. ЕЛЕКТРОННЕ ПОРТФОЛІО ЯК ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО	53
Варга Наталія, Рюль Вікторія. ДОСТУПНІСТЬ ОБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ (НА ОСНОВІ СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗРІЗУ)	59
Варнавська Інна, Черемісін Олександр. СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	64
Вербівський Дмитрій, Сікора Ярослава, Усата Олена. МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ОДИН ЗІ СКЛАДНИКІВ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	69
Виспінська Наталія. РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	73
Гарапко Віталія, Бедевельська Мар'янна. РИЗИКИ ВІДСУТНОСТІ ТРАДИЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ПАНДЕМІЇ COVID-19 (НА МАТЕРІАЛАХ ЮНЕСКО).....	79
Гарбар Світлана. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ У ВИХОВАННІ ТА НАВЧАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	83
Головко Ольга. ТРЕНІНГОВІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ	88
Громова Наталія. СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО КРИТИЧНОГО ЧИТАННЯ.....	93
Гуменюк Ірина. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ВЕКТОР	97
Гусак Людмила, Радзіховська Лариса. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ MOODLE В ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ВИЩОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ	104
Даниленко Олександр. ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ І ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ЗДАТНОСТІ ВИКОРИСТОВУВАТИ НАВІГАЦІЙНЕ ОБЛАДНАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ХОДОВОГО МІСТКА СУДНА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПЛАВАННЯ	108
Деркач Світлана. МОТИВИ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	112

Джога Ольга. КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ВИРОБНИЧО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ БАКАЛАВРІВ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	116
Джуган Володимир, Джуган Руслана. РЕАЛІЗАЦІЯ ПОТРЕБ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ФОРМАЛЬНІ ТА НЕФОРМАЛЬНІ МЕРЕЖІ ПІДТРИМКИ	122
Дроздова Вероніка, Рогульська Оксана, Рудніцька Катерина Валеріївна. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗВО.....	127
Спіхіна Марина. РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ.....	133
Жиленко Руслан. ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ТА В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ.....	137
Заїка Віталій, Гета Алла, Вишар Євгенія. КОМУНІКАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	148
Зозуляк-Случик Роксоляна. ЗАСАДНИЧІ ПОЛОЖЕННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	153
Зоська Яна, Стадник Альона, Євсєєва Катерина. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «231-СОЦІАЛЬНА РОБОТА».....	157
Зябловська Дарина Євгенівна. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДИЗАЙНЕРІВ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ	162
Іващук Олена, Іващук Дмитро. ВИКОРИСТАННЯ МЕДИЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.....	166
Карнаух Леся, Кравчук Неля. ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	170
Кін Олена. РОЛЬ ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	175
Кобрій Ольга, Брода Мар'яна. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	179
Козубовська Ірина, Постолюк Марія, Сідун Лариса. ІГРОВІ МЕТОДИ В ПОЛКУЛЬТУРНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У США	185
Коростель Петро. ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ КУРСУ «ОСНОВИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ» В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	189
Косик Вікторія, Тропіна Марія. ПОТЕНЦІАЛ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАДАЧ СИСТЕМ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПРОЕКТУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ.....	194
Кришинець-Андялошій Катерина. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РОЗВИВАЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	199
Кузьмін Віктор, Кузьміна Марія, Борисюк Світлана. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «231-СОЦІАЛЬНА РОБОТА».....	204
Кучумова Наталія, Білик Наталія. ВПЛИВ СТОСУНКІВ У ДИСТАНТНИХ СІМ'ЯХ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ НА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.....	211
Лапіна Марина, Бойко Єлизавета. СОЦІАЛЬНА РОБОТА В СИСТЕМІ ДОПОМОГИ ОСОБАМ З АДИКТИВНОЮ ХАРЧОВОЮ ПОВЕДІНКОЮ	216
Леврінц Маріанна. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ США	221
Литвинова Світлана. ЗАСОБИ І СЕРВІСИ ХМАРО ОРІЄНТОВАНИХ СИСТЕМ ВІДКРИТОЇ НАУКИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ ЛІЦЕІВ	225

Лобачова Ірина. КОМУНІКАТИВНІ ВПРАВИ В УДОСКОНАЛЕННІ ІНШОМОВНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	231
Лоїк Галина, Вихрущ Віра, Брижак Надія. СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	235
Лютий Володимир. АНАЛІЗ СТАНУ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	238
Маргітич Агнета. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ КОЛЕДЖУ	245
Маркова Наталія. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТЛИВОСТІ МОЛОДІ ДО ДЕСТРУКТИВНОГО ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ.....	250
Мартин Оксана. ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ В СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	254
Мельник Тетяна. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ В ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО ДО УКРАЇНСЬКОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	259
Мельничук Вікторія. ПОКАЗНИКИ І КРИТЕРІЇ ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО КОМЕРЦІЙНОГО СЕКСУ	263
Мешко Галина, Мешко Олександр. ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS СТУДЕНТІВ НЕПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА»	267
Михнюк Сергій. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ.....	272
Молоченко Інна. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ	280
Назаревич Леся, Денисюк Надія, Котовська Таміла. СПЕЦИФІКА ВИВЧЕННЯ КРАЇНОЗНАВЧИХ ТЕКСТІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	284
Наконечна Лариса. МОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ПРОБЛЕМА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	289
Носенко Юлія. ЕВОЛЮЦІЯ ЗАСОБІВ І ТЕХНОЛОГІЙ ВІДКРИТОЇ НАУКИ.....	293
Опачко Магдаліна, Попадич Олена, Ключарова Андреа. ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА ІННОВАЦІЙНОГО ДИДАКТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «011 ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»	299
Орос Віктор, Петечук Василь, Петечук Юлія. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ	305
Осадча Наталія. ДО ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТІ ДО ПОТРЕБ ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	311
Островська Маріанна. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	315
Пермінова Владислава, Сікалюк Анжела, Шендерук Олена. ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ.....	320
Поберецька Вікторія. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ ДО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ.....	325
Повідайчик Михайло. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ.....	329

Повідайчик Оксана, Попик Мар'яна, Реблян Антоніна. ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	333
Повідайчик Оксана, Хоминець Світлана, Логвиненко Олександр. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ.....	338
Поліщук Олена. ДО ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОГО ВИБОРУ	343
Попович Василь. РОЛЬ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТА В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ	350
Пришляк Оксана. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ	355
Романишина Оксана, Дундюк Артем. ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ОДНА З УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ	361
Романовська Діана, Мінтянська Роксолана. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	365
Сливка Лариса. «ЕРА КОПЧИНЬСЬКОГО» АБО РОЗВИТОК ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ШКІЛЬНОЇ ГІГІЄНИ У ПОЛЬЩІ ЗА МІЖВОЄННОЇ ДОБИ ХХ СТ.	371
Смагін Ігор. БАГАТОЗНАЧНІСТЬ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ «ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ» У НОРМАТИВНОМУ КОНТЕКСТІ ТА ПРАКТИЦІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	375
Смук Оксана. ФЕНОМЕН ІНТЕРНЕТ-АДИКЦІЇ ЯК ГОЛОВНА ДЕТЕРМІНАНТА ПАТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ	381
Собченко Тетяна. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ	384
Сороко Наталія. ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІДТРИМКИ STEAM ПІДХОДУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ	387
Староста Володимир. ПОВТОРНЕ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНЕ ТЕСТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ В MOODLE.....	391
Стинська Вікторія. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	396
Товканець Ганна. ДІАГНОСТИКА КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	400
Товканець Оксана. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	405
Трифоновна Олена. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАСАДАХ САМООРГАНІЗАЦІЇ Й ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИЧИХ НАУК, ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	410
Трубавіна Ірина, Цибулько Людмила, Мартинюк Анна. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ТА ЧЛЕНАМИ ЇХ СІМЕЙ ТА ВІЙСЬКОВО-СОЦІАЛЬНА РОБОТА В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ І ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД.....	414
Тушко Клавдія, Совва Сергій. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТАРТ-АП-ТЕХНОЛОГІЇ» МАЙБУТНІМ ОФІЦЕРАМ-ПРИКОРДОННИКАМ.....	419
Фіземі Октавія. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПЕДАГОГІКИ ДО ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ДИДАКТИКА»	423
Філімонова Ірина. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ХАРЧОВОГО ПРОФІЛЮ	427
Фурда Ірина, Урбановська Тетяна, Парфанович Іванна. ПОРУШЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ У СТОСУНКАХ ДІВЧИНИ І ХЛОПЦЯ.....	431

Цюняк Оксана, Розлуцька Галина, Кравець Оксана. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	435
Черепаня Марія. СПІВПРАЦЯ ЗАКЛАДІВ ІНТЕРНАТНОЇ ОСВІТИ ЗАКАРПАТТЯ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	439
Шищенко Інна, Чкана Ярослав, Мартиненко Олена. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ	444
Шиян Надія, Криворучко Аліна, Стрижак Світлана. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ СЕРВІСІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	450
Шкирта Ігор, Лазар Василь, Базар Наталія. ФОРМУВАННЯ ОСНОВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	455
Шостачук Андрій. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПЕРЕБУДОВИ ВИЩОЇ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	460
Шукатка Оксана, Криворучко Ілля. ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЮ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	465
Юрків Ярослава, Луканов Дмитро. ТРУДНОЩІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВРАЗЛИВИХ ВЕРСТВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ДО НОВИХ УМОВ ЖИТТЯ	469
Яструб Оксана. СИНХРОНІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЯК ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ	473
Желанова Вікторія. ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТИ	477
Шандор Федір. РІЗНОВИДИ ГРУП МАСОВОЇ ПОВЕДІНКИ, ЩО ФОРМУЮТЬСЯ У ПРОЦЕСІ ГРУПОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	481